

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa G. P.

przeciwko W. G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 maja 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) przyznaje radcy prawnemu O. K., prowadzącemu Kancelarię Radcy Prawnego "U." w K. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) zł, powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym,

3) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.600,- (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powódka G. P. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 22 stycznia 2015 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu

Okręgowego w P. z dnia 25 września 2014 r., którym oddalono powództwo przeciwko W. G. o zapłatę zadośćuczynienia oraz renty.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest zatem korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należycie umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli jest spełniona przynajmniej jedna z nich. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania jest ograniczona i nie obejmuje oceny zasadności podstaw skargi kasacyjnej, zastrzeżonej dla Sądu orzekającego w innym składzie.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. przewidziano wymaganie przytoczenia i odrębnego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Powódka oparła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c., podnosząc, że przed Sądem drugiej instancji doszło do pozbawienia jej możliwości obrony w wyniku zmiany materialnoprawnej podstawy rozstrzygnięcia, przedstawionej dopiero w uzasadnieniu wyroku. Wskazała również na oczywistą zasadność skargi, uzasadnioną - w jej ocenie - bezzasadnym negatywnym rozpatrzeniem jej wniosków dowodowych przez Sąd Apelacyjny w [...], prowadzącym do wydania rozstrzygnięcia „sprzecznego z zasadniczymi

przepisami, oraz wydanego w wyniku oczywiście błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania prawa".

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwia, a nie tylko utrudnia lub ogranicza popieranie dochodzonych żądań przed sądem (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 189/13; z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98; z dnia 9 listopada 2001 r., I CKN 438/00 - nie publ.). Zmiana podstawy prawnej rozstrzygnięcia może być oceniana w kategorii pozbawienia możliwości obrony swoich praw wtedy, kiedy powstaje konieczność ustosunkowania się do niej przez strony poprzez zgłoszenie zarzutów, przytoczenie nowych okoliczności faktycznych. Na sądzie spoczywa wówczas obowiązek poinformowania stron o zamierzonej zmianie podstawy prawnej rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2015 r., IV CSK 368/14, OSP 2015, nr 5, poz. 45). Taka sytuacja nie wystąpiła jednak w niniejszej sprawie. Sąd drugiej instancji dokonał odmiennej kwalifikacji prawnej oświadczeń woli złożonych przez strony w porozumieniu z dnia 4 lutego 2008 r., którego treść oraz okoliczności zawarcia były jako okoliczności objęte sporem przedmiotem wypowiedzi stron oraz badania Sądu Okręgowego. Przyjęcie, że przedmiotem tej czynności prawnej była ugoda, a nie umowa o zwolnienie z długu nie wymagała udzielenia przez strony dalszych wyjaśnień bądź zgłoszenia zarzutów wymagających uzupełnienia postępowania dowodowego. Z tych względów nie można przyjąć, że doszło do takiego uchybienia przepisom, które odpowiadałoby przyczynom nieważności.

Z kolei przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Musi być oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza

o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym jego zdaniem Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia.

Nie odpowiada tym wymaganiom przedstawione przez powódkę uzasadnienie wniosku, ponieważ nie wskazuje przepisów prawa, których naruszenie miałyby doprowadzić do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Odwołanie się do „kwalifikowanej postaci naruszeń przepisów prawa procesowego oraz prawa materialnego” ma zbyt ogólny charakter i uniemożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie oceny skargi w aspekcie przyjęcia jej do rozpoznania. W uzasadnieniu wniosku odwołano się jedynie do art. 380 k.p.c., nie opisano natomiast, na czym polegało jego naruszenie przez sąd. Wywód skarżącej ma charakter polemiki, która sprowadza się do prezentacji własnej oceny przydatności wnioskowanych dowodów do rozstrzygnięcia sprawy, konkurencyjnej wobec ustaleń faktycznych sądu *meriti*, którymi Sąd Najwyższy jest związany na mocy art. 398³ § 3 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.), ustalając koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na podstawie § 15 w zw. z § 12 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. 2013 r., poz. 490), znajdującego zastosowanie na mocy § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. 2015, poz. 1805).

db